

Förbandsbesöksrapport Dalregementet I 13

6 november 2024

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspiktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem värnpliktiga som väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntras andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Den utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Föreliggande rapport delges relevanta funktioner inom Försvarsmakten. Rapporten publiceras även på www.pliktradet.se samt delges andra myndigheter och organisationer, media, riksdagen och Regeringskansliet. Rapporten reflekterar Pliktrådets syn på verksamheten.

Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Pliktrådets besökare:

Linnéa Linde Lundin
Jakob Ahlesten

Innehållsförteckning

Förbandsbesöksrapport Dalregementet I 13	1
Innehållsförteckning.....	2
Information om förbandet	2
Sammanfattning av rapporten	3
Arbetsmiljö & säkerhet	3
Boendemiljö & vistelseutrymmen	3
Försvarshälsan.....	4
Fysisk belastning.....	4
Psykisk hälsa	4
Avbruten utbildning	5
Juridiska rättigheter & skyldigheter	5
Attityder & jargong	5
Materiel & personlig utrustning.....	5
Information & mönstring	6
Medinflytande.....	6
Meningsfull utbildning	7
Meningsfull fritid	7
Resor.....	7
Soldathem	7
Övrigt.....	8
Avslutning.....	8

Information om förbandet

Dalregementet I 13 ligger i Falun. Värnpliktskullen 24/25 är den tredje värnpliktskullen som utbildas efter förbandets återinförande 2021. Grundutbildningen är uppdelad på två kompanier, Gustafs kompani och Livkompaniet. Livkompaniet är ett inledande kompani för plutonsbefälselever (PB-elever) och gruppchefer som rycker in med ett försteg. Plutonbefälseleverna ryckte in vid I 21 i Östersund och anslöt till kompaniet vid soldaternas inryck. Däremellan ryckte gruppchefer in i juni och genomför sedan 12 månaders utbildning. Förbandet utbildar en ny funktionspluton i år med befattningar mot granatkastare. I år ryckte ungefär 160 värnpliktiga in vid förbandet. Ungefär 10% av de värnpliktiga är kvinnor.

Sammanfattning av rapporten

Pliktrådets huvudsakliga erfarenheter från besöket som har kommunicerats till I 13. Pliktrådet önskar att förbandet:

- Tilldelar de värnpliktiga scheman över verksamheten för att möjliggöra planering av ledig tid
- Fortsätter värna om den fina jargong som genomsyrar förbandets personal
- Arbetar mot de negativa jargonger som funnits mellan värnpliktiga
- Säkerställer att möten för Nätverk värnpliktiga kvinnor sker
- Fortsätter att utveckla medinflytandet på förbandet och arbetar för ett bättre gehör från plutonslag efter genomförd plutonens timme

Punkterna kommer att följas upp under andra besöket.

Arbetsmiljö & säkerhet

De värnpliktiga vid förbandet var i stort nöjda med verksamhetssäkerheten. De vittnade om tydliga säkerhetsgenomgångar och upplevde även att en hög säkerhet upprätthölls vid skjutpass. Granatkastarpluton var särskilt nöjda med verksamhetssäkerheten.

Eftersom de värnpliktiga utbildas och bor utanför Falun och har långt till försörjningsavdelningen och soldathemmet erbjuds cyklar för transport. Under frusna väderförhållanden blir det svårt att använda dessa cyklar och som en åtgärd kommer förbandet att beställa dubbdäck för att fortsatt erbjuda goda transportmöjligheter till de värnpliktiga även under vintern. Pliktrådet uppfattar att avskiljningen från Försörjningsavdelningen och soldathemmet innebär en utmaning, men att förbandet är måna om att hitta bra lösningar utefter situationen och även anpassar tidsplaneringen så att transporten inte medför onödig stress för de värnpliktiga.

Vid ett tillfälle upplevdes verksamhetssäkerheten vid ett skjutpass som bristande varvid förbandet tillsatte en utredning och konstaterade att det inte funnits några brister i säkerheten. Förbandet skulle efter Pliktrådets besök även förtydliga detta till de värnpliktiga för att lugna deras oro.

Vid Pliktrådets besök hade den centrala skyddsassistentsutbildningen inte genomförts för förbandets skyddsassistenter. I dialog med bataljons- och regementsledningen skulle detta ses över och åtgärdas.

Boendemiljö & vistelseutrymmen

Boendelokalen vid Högbo är gammal och vistelsemiljön hade därför efterföljande brister. De värnpliktiga vid förbandet uppmärksammade vid Pliktrådets besök att det tagit lång tid för felanmälningar att åtgärdas och att även akuta problem som trasiga eluttag inte blivit åtgärdade. De berättade att de behövt gå högre upp i befälskedjan för att problemen skulle tas på allvar och att gehör varit sämre på plutonsnivå. Pliktrådet uppmanar att förbandet ser över rutiner vid felanmälningar och säkerställer ett gehör i medinflytandespåret fungerar även på plutons-nivå.

Förbandet har ingen egen gymnastiksal och måste därför hyra in sig hos en civil gymnastiksal vid sådana utbildningsbehov. Problem har uppstått i tidsbokning av denna eftersom den militära verksamheten prioriteras lägst av den civila aktören och att civila parter i många fall får förtur. Förbandet upplever även att processen för att utveckla infrastrukturen går för långsamt och att

systemet sätter onödiga begränsningar. Eftersom deras faciliteter vid Högbö har en ytterligare privat hyresvärd utöver Fortifikationsverket blir det ofta en konflikt i vem som äger ansvaret över att åtgärda felanmälningar, vilket medför begränsningar i att kunna åtgärda problem i de värnpliktigas vistelseutrymmen.

Försvarshälsan

Vid samtal med Försvarshälsan berättade de att det finns ett nära och bra samarbete med både befälslag och andra värnpliktsvårdande resurser som värnpliktskonsulent och pastor. De upplevde att det finns en fin inställning hos befäl som vågar visa sig sårbara och att detta visar på föregångsmannaskap för de värnpliktiga som då vågar göra detsamma. Förbandet har inte haft en egen psykolog men efter årsskiftet skulle denna roll fyllas. Förbandet har även en fysisk stridsvärdesofficer som arbetar på halvtid.

Försvarshälsans personaltillgång innebär att de har goda möjligheter till att arbeta preventivt med rutiner och träningsprogram samt att de har goda möjligheter att vara med när de värnpliktiga är fältförlagda. Det nära samarbetet mellan Försvarshälsan och befäl har lett till att skador har kunnat undvikas eftersom Försvarshälsan stöttar och handleder befälen över tid.

Under sommaren hade all personal vid Försvarshälsan ledigt samtidigt. De värnpliktiga upplevde att detta gjorde det svårt att söka vård under denna period. Från förbandets sida hade de inte upplevt några problem med detta. Plikträdet uppmanar förbandet till att utvärdera hur ledigheten planeras och ser över eventuella behov av förändring.

Fysisk belastning

De värnpliktiga har tilldelats gymkort och får även tillgång till en simhall vilket är uppskattat och medför goda möjligheter för att upprätthålla ett högt personligt stridsvärde. De värnpliktiga berättade att de utöver cyklar även tilldelas skidor och att detta ansågs som ett ytterligare sätt att hålla stridsvärdet högt.

Efter fys-test som genomförts i samband med inryck har individer med lägre resultat fått träffa fysioterapeuten för att kunna ta fram individuella träningsprogram så att dessa ska få möjlighet att komma i kapp och undvika belastningsskador. Förbandet har i år utgått från ett nytt träningskoncept där styrketräning legat i fokus.

Psykisk hälsa

Vid samtal med de förtroendevalda vid förbandet berättade de att de inte sett någon utbredd psykisk ohälsa. Vidare förklarade de att det har handlat om enstaka individer som mått dåligt och dessa fått möjlighet att söka stöd hos värnpliktskonsulenterna vid förbandet.

Både värnpliktiga och befäl fick en utbildning i hur man optimerar psykisk hälsa från Försvarshälsan. Detta hade bidragit till en gemensam syn på psykiskt mående och hur det ska hanteras.

Avbruten utbildning

Plikträdet saknar uppfattning om antalet avbrott vid förbandet

Juridiska rättigheter & skyldigheter

Befäl vid I 13 får utbildning i värnpliktigas juridiska rättigheter och skyldigheter samt hur sjukmönstring ska gå till för att säkerställa att inga övertramp görs i lagrum eller rutiner. De värnpliktiga var nöjda med förbandets arbete kring värdegrund. Förbandsspecifikt etos och uppförandekod hade upprepats flera gånger. De värnpliktiga upplevde även att personalen vid förbandet upprätthöll den i sitt uppträdande och arbete.

Attityder & jargong

De värnpliktiga upplevde att jargongen till befäl på förbandet var god, och att det fanns ett ledarskap som var både utvecklande och omhändertagande. Befälens förhållningssätt och bemötande var utmärkande och de värnpliktiga lyfte detta som en av de bästa aspekterna på förbandet. Även jargongen till annan personal som matsalspersonal eller Försvårshälsan var bra, och de upplevde ett bra gehör och en tillgänglighet till att kunna söka vård. De värnpliktiga upplevde även att jargongen sinsemellan var mycket bra. Alla små friktioner kunde lösas under plutonens timme.

Stridsvärdesindikator hade använts på plutonsbefälselever och gruppchefer under deras försteg. Förbandet hade dock upplevt det som svårt att omsätta konceptet med regelbundenhet när soldaterna ryckt in och det användes därför inte längre. Plikträdet uppmanar att förbandet fortsatt använder konceptet för att mäta trender på plutonernas mående och kunna stötta upp vid varningssignaler. Ett koncept som funkade på andra förband är att koppla stridsvärdesindikatorerna till plutonens timme och protokollet. Även Försvårshälsan såg positivt på att kunna ta del av stridsvärdesindikatorer i deras arbete.

Materiel & personlig utrustning

Generellt upplevdes materielläget som bra vid förbandet. Både i dialog med värnpliktiga men även vid dialog med förbandets Försörjningsavdelning.

Vid förbandet används Attackkänga 5.11. Försvårshälsan berättade under besöket att dessa kängor orsakar utslag eftersom fotryggen är blöt över tid. De anser även att den är för mjuk och inte ger den stabilitet som krävs för tjänsten. Värnpliktiga har haft många problem med kängan. Vid större problem har de fått byta till Känga 90 B. Plikträdet uppmanar förbandet att avvikelserapportera alla uppkomna problem med persedeln så att rätt statistik inkommer till Försvårsmaktens stödenhet.

Vid förbandet har de värnpliktiga blivit tilldelade Regnställ 90 och har därför undvikit de problem som rapporterats från Helly Hansen regnställ som används på många andra förband.

Värnpliktiga kvinnor vid förbandet tilldelas Kroppsskydd 23D och får även 3000 kronor i underklädesbidrag. Detta ser Plikträdet på som positivt och uppmanar förbandet att fortsätta med

denna lösning till dess att Försvarsmakten kan erbjuda funktionsdugliga och bekväma underkläder till värnpliktiga kvinnor.

Gruppbefäl vid förbandet har tilldelats klockor av förbandet eftersom det är en förutsättning att kunna hålla koll på tiden i deras tjänst. Detta anser Plikträdet är föredömligt och uppmanar att fler förband tar efter detta.

Vid förbandet används en stor variation av handskar. De värnpliktiga ansåg att detta skapade en svårighet vid behov av persedelbyte av handskar. Plikträdet uppmanar att förbandet förtydligar hur bytet av handskar ska ske, för att erbjuda de värnpliktiga en bättre tillgång till handskar.

Information & mönstring

Plutonsbefälselever vid förbandet genomför sitt försteg vid I 21 i Östersund. Denna information hade inte framkommit i samband med mönstring och inskrivning. Vid samtal med förbandet berättade de att information om vilka utbildningar som genomförs vid andra förband som I 21, LG, SSS och A8 samordnas i ett sent skede, vilket förhindrar att rätt information når de värnpliktiga. Plikträdet kommer att ta med detta i dialog med Arméstaben. Då information om utbildning på annan ort uteblivit har den värnpliktiga rätt att vägra en ny utbildningsplats. Plikträdet uppmanar förbandet att vara tydliga med denna information gentemot de värnpliktiga så att de blir upplysta om sina rättigheter. Bristen på information om centrala befattningsutbildningar hade även påverkat de värnpliktigas möjlighet till att boka högskoleprov på rätt ort. I dialog med bataljonsledning berättade de att de ska se till att problemet med utebliven information inte upprepas till framtida värnpliktskullar.

Plikträdet uppfattade även att det skett en del befattningsbyten och att vissa befattningsbeskrivningar inte stämt överens med den verkliga befattningen. Plikträdet uppmanar förbandet till att undersöka var dessa missförstånd skett och ifall befattningsbeskrivningarna behöver revideras.

Medinflytande

Bataljonen har fått till sig att det behövs bättre återkoppling på plutonens timme. Plikträdet fick under besöket och i dialog med de värnpliktiga samma uppfattning. På vissa plutoner hade vissa värnpliktiga förlorat motivationen till att lyfta saker på plutonens timme eftersom det inte fanns något gehör eller någon handlingskraft från plutonslagens sida. Granatkastarpluton stack här ut i positiv bemärkelse där de värnpliktiga var nöjda med gehöret och återkopplingen efter plutonens timme.

Förtroendepersonerna vid förbandet var nöjda med utbildningen i förtroendeuppdraget. En plutonchef hade själv varit förtroendevald under sin värnplikt och tagit in förtroendepersonen på ett samtal för att stärka honom i sitt uppdrag. Bataljonsförvaltare ansåg att detta var ett bra koncept och de skulle försöka göra detta till en rutin så att medinflytandet kan stärkas.

Nätverk värnpliktiga kvinnor upplevdes som ett bra forum med god återkoppling från förbandet utifrån det som togs upp under mötena. Däremot hade inget möte skett sedan soldaternas inryck, och de riktlinjer som finns i Reglemente- grund och repetitionsutbildning hade därför inte upprätthållits. Detta innebar även att NVK-representanter med 10 månaders grundutbildning

saknade förståelse för deras roll. Plikträdet uppmanar förbundet att bereda möjlighet för möten var fjärde vecka samt stärka NVK-representanternas förståelse så att nätverket kan genomföras på ett bra sätt.

Vid Pliktrådets besök hade ingen kompaninämnd genomförts men gehöret på förbandsnämnder upplevdes som mycket bra.

Meningsfull utbildning

Under besöket vittnade de värnpliktiga vid förbundet om att det är en effektiv och kvalitativ utbildning som genomförts på förbundet. PB-elever upplevde att de haft bra och lärorika uppgifter både på hemförbundet men även under försteget i Östersund.

Meningsfull fritid

De värnpliktiga berättade att den effektiva utbildningen som genomförs även inneburit en bra utbildningsrytm där lediga kvällar skett med regelbundenhet.

Ett av de problem som de värnpliktiga ansåg var störst och mest utbrett på förbundet var ett informations-vakuum och en brist på scheman. Detta gällde både dagsprogram, veckoscheman och översiktsscheman. Detta hade lett till att de inte visste när tjänstledighet skulle inträffa och hade även gjort det svårt att boka resor och planera ledig tid i hemmet. Värnpliktiga plutonsbefälselever hade reflekterat över en stor skillnad i struktur och schemadelgivning mellan deras tid på I 21 jämfört med I 13.

Resor

Förbundet använder chartrade bussar för att transportera värnpliktiga till större knytpunkter som Falun, Gävle och Stockholm. Detta var mycket uppskattat av de värnpliktiga med hemort på dessa platser eftersom det säkerställde goda resmöjligheter fram och tillbaka till hemmet. Plikträdet ser detta som en mycket bra lösning.

Resekostnadsersättning erbjöds till de värnpliktiga vars resa avsevärt förenklas ifall de kör hem. Tyvärr hade ersättningen dröjt och vissa värnpliktiga hade vid Pliktrådets besök behövt ligga ute med större summor pengar på grund av detta. I övrigt ser Plikträdet det som en bra lösning att möjliggöra för resekostnadsersättning där det behövs.

Ibland bokades onödigt komplicerade resor för de värnpliktiga vars resor bokas i PRIO, men detta hade vid sådana tillfällen gått att lösa eftersom kommunikationen mellan värnpliktiga och förbundets adjutant varit bra.

Soldathem

Faluns soldathemsföreståndare har nyligen invigt ett nytt soldathem dit de värnpliktiga kan uppehålla sig under sin fritid. Detta såg de värnpliktiga på som positivt och soldathemsföreståndaren var mycket uppskattad i sitt engagemang för de värnpliktiga.

Soldathemsföreståndaren har en god kontakt och samarbete med förbundet och sitter även med under utbildningsplanering för att kunna planera verksamhet utefter de värnpliktigas utbildning. Under Pliktrådets besök uttryckte soldathemsföreståndaren att han önskar att förbundet hittar en bra lösning vad gäller transport, så att de värnpliktiga med enkelhet kan ta sig till soldathemmet under sin lediga tid.

Övrigt

Plikträdet har inga övriga reflektioner.

Avslutning

Plikträdet tackar de värnpliktiga och personalen på I 13 för goda och transparenta dialoger. Vi vill rikta ett extra tack till förbundets bataljonsförvaltare som var samordnare för besöket.

Linnéa Linde Lundin
Ordförande, förbandsansvarig I 13
070-848 59 91
Linnea.linde-lundin@pliktradet.se